

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní JUDr. Kateřinou Štěpánovou, Ph.D., ve věci

žalobkyně: **E. A.**
státní příslušnost Nigerijská federativní republika
t.č. hlášena k pobytu v Pobytovém středisku Havířov
Na Kopci 269, 735 64 Havířov
zastoupena Organizací pro pomoc uprchlíkům, z.s.
sídlem Poděbradská 173/15, 190 00 Praha 9

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky**
sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 8. 2023, č. j. OAM-480/ZA-ZA11-K03-R2-2019, o udělení mezinárodní ochrany,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného 3. 8. 2023, č. j. OAM-480/ZA-ZA11-K03-R2-2019, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Specifikace věci

1. Rozhodnutím žalovaného, jak je označeno výše, nebyla žalobkyni udělena mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, §14a a §14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ze znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).
2. Napadené rozhodnutí představuje v pořadí druhé rozhodnutí o žádosti žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany, přičemž prvním rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 9. 2020 žalobkyni rovněž nebyla udělena mezinárodní ochrana v žádné z jejích forem; toto rozhodnutí žalovaného bylo zrušeno rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. 4. 2021 pod sp. zn. 30 Az 11/2020, přičemž vznesená kasační stížnost žalovaného byla Nejvyšším správním soudem odmítnuta pro nepřijatelnost dne 20. 9. 2021, pod č. j. 4 Azs 132/2021-36.

II. Podstatný obsah správního spisu a dosavadní průběh řízení

3. Relevantní skutková zjištění mající vztah k žalobě a napadenému rozhodnutí rekapituluje krajský soud ve stručnosti takto.
4. Žalobkyně podala dne 21. 5. 2019 žádost o udělení mezinárodní ochrany.
5. Dne 24. 5. 2019 poskytla údaje k předmětné žádosti. Konstatovala, že je státní příslušnicí Nigérie, národnosti Edo, hlásí se ke křesťanství. Je svobodná, bezdětná, bez politického přesvědčení. Ve vlasti naposledy žila ve městě Benin City. Z Nigérie vycestovala v roce 2016 do Libye, kde zůstala 8 měsíců, aby poté po moři dorazila do Itálie, kde pobývala ve městě Bolzano. V červenci roku 2017 odjela vlakem do České republiky. Usídlila se v Plzni. Nevěděla, zda již nepožádala o mezinárodní ochranu v Itálii. Nemá žádné zdravotní obtíže. Žádost o mezinárodní ochranu podala z důvodu, že je v Nigérii těžký život. Ráda by legalizovala pobyt v České republice, jelikož jí v Nigérii hrozí sexuální zneužívání ze strany jejího strýce a s tím spojené výhružky smrti z jeho strany. Měl jí rovněž zařídít potrat potomka. Žalobkyně měla poté žít u ženy, která jí zařídila vízum a které takto dluží 20 000 EUR. Se svými problémy se nemohla svěřit rodině, jelikož by jí neuvěřili.
6. Doplnující pohovor k žádosti o udělení mezinárodní ochrany proběhl dne 6. 8. 2019. Žalobkyně vypověděla o těžkém životě v rozvětvené rodině, rodiče jsou farmáři, žila od 16 let se svým strýcem, který přislíbil, že se o ni postará a poskytne vzdělání, avšak vzdělání plně neposkytl, nýbrž ji sexuálně zneužíval, vyhrožoval; žalobkyně otěhotněla, nuceně podstoupila tajný potrat. Po jedné z roztržek se rozhodla od strýce odejít, žila na ulici, prodávala vodu, následně ji zkontaktovala jistá žena a přislíbila vízum do Evropy za podmínky, že částku žalobkyně bude vracet s úrokem, s čímž žalobkyně souhlasila. V dokumentech uvedla žalobkyně vyšší věk záměrně, aby mohla získat cestovní pas, i tak byla dvakrát žádost o vízum zamítnuta, proto souhlasila s návrhem té ženy, že odjede do Libye. Tam se ovšem dostala do „ghetta“ a byla dvakrát zobchodována do nevěstince. V Libyi žila asi 7-8 měsíců, dokud v nevěstinci nepotkala muže, který jí pomohl získat místo ve člunu plujícím do Itálie. Po příjezdu do Bolzana kontaktovala žalobkyně věřitelku, jež požadovala splacení dluhu. V Itálii měla rovněž potkat další osobu, která jí poskytla falešné doklady a dokumentaci; měla radost, že může cestovat. Takto se dostala do České republiky, kde si našla práci ve striptýzovém klubu; zaměstnání vykonávala dobrovolně, měla zde zajištěno bydlení. Žalobkyně konstatovala, že v zemi původu neměla žádné problémy se

státními orgány a policií, občas je v kontaktu se svou rodinou. Žalobkyně závěrem uvedla, že chce být volná a získat normální práci.

7. Žalovaný při prvním rozhodování o žádosti žalobkyně vycházel z následujících informací o zemi původu: Zprávy MZV USA o dodržování lidských práv za rok 2019, vydané dne 11. 3. 2020; Informace MZV ČR, č. j. 112124-6/2020-LPTP, ze dne 29. 5. 2020: Situace neúspěšných žadatelů po návratu do vlasti, návrat do vlasti po dlouhodobém pobytu v zahraničí; Informace OAMP ze dne 19. 7. 2019 týkající se pomoci obětem násilí na ženách, útulky pro ženy, přičemž dne 4. 9. 2020 rozhodl tak, že se žalobkyni neuděluje žádná z forem mezinárodní ochrany. Příběh žalobkyně shledal v některých částech nevěrohodný a též ji nepovažoval za zranitelnou osobu ve smyslu § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu.
8. Krajský soud v Hradci Králové dne 20. 4. 2021 zrušil rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 9. 2020. Pohovory žalobce měl za příliš vágní na to, aby žalobkyně mohla být považována za ekonomického migranta; též dle něj žalovaný selektoval informace o zemi původu žalobkyně. Závěry o nevěrohodnosti žalobkyně shledal soud nepřezkoumatelnými. Uzavřel, že se žalovaný nedostatečně zabýval otázkou, zda žalobkyně nebyla předmětem obchodování s lidmi. Žalovaný rovněž nedostál své povinnosti dostatečně zjistit skutkový stav ohledně okolností, které vedly žalobkyni k opuštění země původu, a proto nelze potvrdit jeho kategorický závěr o tom, že žalobkyni nesvědčí důvod pro udělení mezinárodní ochrany dle § 12 písm. b) zákona o azylu, potažmo doplňkové ochrany.
9. Kasační stížnost žalovaného proti rozsudku krajského soudu ze dne 20. 4. 2021 byla usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 9. 2021 odmítnuta pro nepřijatelnost. Kasační soud vytkl žalovanému, že ve svých závěrech o ekonomickém motivu žalobkyně k opuštění Nigérie nepřihlédl k její specifické sociální a ekonomické situaci (od nezletilého věku zneužívána strýcem, absence ubytování a peněžních prostředků k obživě) a též odhlédl od běžných praktik obchodování s ženami (pokud na jednání zprostředkovatelky nahlížel pouze jako na jakousi službu ve zprostředkování dopravy do Evropy). Ve spise není založena žádná zpráva týkající se aktuálních postupů a praktik obchodníků s lidmi, konkrétně s ženami z etnické příslušnosti Edo pocházejícím z města Benin City (jako žalobkyně). Závěry žalovaného ohledně toho, že žalobkyně není obětí obchodování s lidmi, shledal Nejvyšší správní soud rovněž nepřezkoumatelnými, přičemž azylový příběh a výpovědi žalobkyně je nutno hodnotit v kontextu její sociální a ekonomické situace. Žalovanému vytkl, že neposoudil ani skutečnost, zda žalobkyně s ohledem na sexuální zneužívání ze strany strýce není zranitelnou osobou. Žalovaný rovněž nevyvrátil pravdivost tvrzení žalobkyně z pohledu zásady „benefit of doubt“.
10. V dalším řízení žalovaný realizoval dne 16. 8. 2022 s žalobkyní rozsáhlý doplňující pohovor, v němž žalobkyně opětovně a detailně popsala svůj azylový příběh. Mj. ve vztahu ke své rodině dodala, že se po útěku od strýce nemohla a nechtěla vrátit, neboť by jí nevěřili; její otec není „úplně někdo, s kým se dobře vychází“, a kdyby se vrátila domů, bylo by to „další mučení“. V kontakt s rodinou vstoupila až když byla v Evropě prostřednictvím Facebooku. Dodala, že je v nepravdělném kontaktu se sourozenci, matka před dvěma lety umřela. Vždy, když mluví s otcem, tak se dohadují, protože se o ně nedokáže postarat. Nechce se vrátit domů, kde „má všechny ty vzpomínky na to, co se stalo“. Vracel by se jí strach a bolest. Její vztahy s otcem jsou těžké. K době před svým odjezdem do Evropy

doplnila, že po útěku od strýce žila v nedostavěné budově, prodávala vodu, nebylo to dobré, bylo to těžké, někdy se jí nepovedlo vodu prodat, ne každý den jí peníze vystačily na jídlo. Na tržišti potkala ženu T., vyprávěla jí svůj příběh, žena jí nabídla pomoc, nabídla jí cestu do Evropy, kterou měla zaplatit, až se tam dostane. Žalobkyně neví, jak dlouho u T. bydlela a kde to bylo, neví, čím se T. živila. Občas T. vypomohla v domácnosti. U T. se cítila „trochu v bezpečí“, nedovede vysvětlit, proč jí T. pomáhala. Samotné vycestování žalobkyně popsala tak, že jedno odpoledne ji T. zavedla ke zprostředkovateli, kde byli i jiní lidé, aby společně opustili Nigérii, bylo to někdy v říjnu 2016, nedostali žádné doklady, dokumenty, cestovala se skupinou lidí, na cestě byl s nimi agent, museli dělat, co jim řekl. Utéct bylo nebezpečné.

11. Žalovaný spis doplnil o Informaci MV ČR, OAMP, ze dne 7. 7. 2022 týkající se obchodování s ženami v Nigérii popisující stav k dubnu 2022; Informaci MZV USA z března 2023: Zpráva o dodržování lidských práv za rok 2022, překlad vybraných částí.; a Informaci MZV ČR ze dne 23. 11. 2022, týkající se situace neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do vlasti a návratu po dlouhodobém pobytu v zahraničí z listopadu 2022.
12. Žalobkyně se dne 2. 6. 2023 vyjádřila k podkladům pro rozhodnutí a navrhla jeho doplnění o zprávy specifikované v jejím vyjádření na čl. 504 správního spisu.
13. Ve věci žalovaný rozhodl žalobou napadeným rozhodnutím dne 3. 8. 2023, přičemž u žalobkyně opětovně neshledal naplnění žádného z azylově relevantních důvodů. Připustil již, že žalobkyně naplňuje definici zranitelné osoby ve smyslu zákona a azylu; shledal též žalobkyni předestřený azylový příběh věrohodným, přičemž i sezna, že se žalobkyně stala obětí obchodování s lidmi. Ono obchodování ovšem, dle žalovaného, proběhlo „až na území Libye“, tedy nikoliv v zemi původu žalobkyně, a proto z něj nelze dovodit obavy z opětovného přeprodání v Nigérii či pomsty v případě návratu žalobkyně. Žalovaný dospěl k závěru, že do obchodování s žalobkyní nebyla zapojena zprostředkovatelka cesty, ženy T. (zvýrazněno soudem), ani rodina žalobkyně, není tedy důvod k tomu, aby se žalobkyně nemohla vrátit do Nigérie, neboť nigerijský stát disponuje orgány a institucemi, které pomáhají obětem obchodu s lidmi. Ke strachu k osobě strýce žalovaný dodal, že u něj žalobkyně pobývala i v dospělosti, aniž by jí bylo bráněno ve volném pohybu, přičemž se neobrátila na žádné instituce v zemi původu za účelem prostření svého případu. Aktuálně se jedná již o dospělou ženu, která je schopna se o sebe postarat v cizí zemi (uzavírá pracovní smlouvy a smlouvy o nájmu), je již dlouhodobě mimo kontrolu strýce a nemusí se jej obávat. V rámci Nigérie se může vrátit na jiné místo. Žalovaný dovodil, že důvod, pro který žalobkyně žádá o azyl, je legalizace pobytu za účelem zaměstnání, a proto neshledal naplnění § 12 písm. b) zákona azylu, přičemž dle žalovaného žalobkyně vlast opustila ve snaze nalézt lepší život v cizině a v době, kdy, již byla mimo dosah svého strýce. Žalovaný uzavřel, že v Nigérii byla žalobkyně schopna se o svoji osobu postarat. Obdobně usoudil žalovaný ohledně doplňkové ochrany, přičemž měl za to, že žalobkyni v zemi původu nehrozí ponižující a nelidské zacházení, byla zde schopna se o sebe postarat, je dospělou, gramotnou ženou s životními zkušenostmi, která je s to se o sebe postarat i v cizí zemi. Je mimo vliv svého strýce, přičemž se v Nigérii může obrátit na příslušné orgány či organizace s žádostí o pomoc. Žalovaný dovodil, že vycestování žalobkyně není v rozporu s mezinárodními závazy České republiky, přičemž k jejímu obchodování došlo na území jiného státu a v Nigérii nedojde v žádném případě k ohrožení její osoby novým přeprodáním či pomstou

obchodníků s lidmi za útěk (zvýrazněno soudem). Žalobkyně se může setkat se svou rodinou, s níž je v kontaktu, přičemž z vlivu strýce, jakožto aktéra jejího zneužívání, se již vymanila. Žalovaný rovněž neshledal důvod pro udělení humanitárního azylu, protože žalobkyně je zdravou osobou, nezmínila se o tom, že by trpěla jakýmkoliv následky dlouholetého zneužívání strýcem či několika měsíci prostituce v Libyi.

III. Obsah žaloby

14. Žalobkyně včasnou žalobou namítá v obecné rovině porušení četných ustanovení správního řádu, dále § 12, § 14 a § 14a zákona o azylu, jakož i mezinárodních dokumentů potírajících zejména obchodování s lidmi.
15. Konkrétně má za to, že žalovaný její životní zkušenosti bagatelizuje; v případě návratu se obává opětovného zobchodování své osoby a vydírání ze strany ženy, která ji pašovala do Evropy, rovněž má strach z odmítnutí ze strany rodiny a toho, že ji opětovně vyhledá strýc, který ji v minulosti sexuálně zneužíval. Žalovaný dle žalobkyně chybně určil motiv opuštění Nigérie. Není jím snaha po legalizaci pobytu, ale předchozí traumatické zkušenosti žalobkyně ze země původu a následná cesta do Evropy.
16. Žalobkyně se kvalifikuje pro udělení mezinárodní ochrany ve formě doplňkové ochrany.
17. Napadené rozhodnutí považuje za nepřezkoumatelné v části týkající se udělení humanitárního azylu, přičemž poukázala na praktiky brutálního novodobého otroctví. Žalovaný se zabýval pouze socio-ekonomickou situací žalobkyně, nikoliv však jejím zobchodováním v Libyi.
18. Namítla, že žalovaný odmítl učinit žalobkyní navrhovaný posudek stran její identifikace jako oběti obchodování s lidmi.
19. V doplnění žaloby ze dne 15. 9. 2023 (učiněné ve lhůtě pro podání žaloby) žalobkyně detailně rozvedla svá tvrzení ve vztahu k tomu, že se stala obětí obchodování s lidmi. Má za to, že jakožto samostatná mladá žena bez doprovodu a zázemí, která byla v minulosti obětí sexuálního zneužívání a obětí obchodování s lidmi, přináleží ke specifické sociální skupině zvláště zranitelných mladých žen ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Obává se, že se stane terčem opětovného zobchodování a odvetných opatření v zemi původu. V detailech poukázala na definici obchodování s lidmi v mezinárodně-právním rámci, jakož i na judikaturu správních soudů a členských států EU a Rady Evropy.

IV. Vyjádření žalovaného

20. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby jako nedůvodné.
21. Odkázal na obsáhlé odůvodnění napadeného rozhodnutí, jež dle něj dává odpověď na všechny žalobní námitky.

V. Posouzení věci krajským soudem

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

22. Krajský soud shledal žalobu přípustnou, podanou oprávněnou osobou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.) a včasnou (§ 72 odst. 1 s. ř. s.).
23. Při posuzování věci měl soud na zřeteli také § 32 odst. 9 zákona o azylu a čl. 46 procedurální směrnice¹ zakotvující povinnost členských států zajistit pro žadatele o mezinárodní ochranu účinný opravný prostředek. Dle odst. 3 posledně uvedeného ustanovení lze za účinný opravný prostředek považovat pouze takový prostředek, který zabezpečuje „úplné a *ex nunc* posouzení jak skutkové, tak právní stránky, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/5/EU“.
24. V přezkumném řízení soudním je soud povinen zkoumat, zda vydané rozhodnutí je zákonné a bezvadné. V souzené věci naznal, že **žaloba je důvodná**.
25. Azylový příběh žalobkyně lze s jistou mírou zjednodušení shrnout takto: Žalobkyně je příslušnice národnosti Edo, pochází z nuzných poměrů jižní Nigérie, rodiči byla v šestnácti letech poslána do města ke strýci, aby ji zajistil vzdělání. Uvedené ji poskytl pouze po omezenou dobu, přičemž ji sexuálně zneužíval a fyzicky napadal. Po šesti letech od strýce odešla, žila na ulici, „živila“ se prodejem vody; zde ji kontaktovala jistá žena, u níž nějakou dobu pobývala; této ženě se svěřila a ta jí nabídla pomoc; přislíbila zajistit cestu do Evropy za částku 20 000 EUR, jíž měla žalobkyně v budoucnu splácet. Cesta žalobkyně do Evropy nicméně vedla přes Libyi, kde po dobu cca 7 měsíců nedobrovolně žila v tzv. ghettu a byla opakovaně zobchodována do nevěstinců a přinucena k prostituci; aby měla na jídlo, musela se podvolit prostituci. Z nevěstince ji pomohl uprchnout neznámý muž, jenž jí zajistil cestu do Itálie. Z uprchlického tábora odešla a za pomoci padělaných dokladů doputovala do České republiky v roce 2017, žila a pracovala ve striptýzovém baru. V únoru 2019 jí bylo uděleno správní vyhoštění. O azyl požádala v květnu 2019.

V.1. Žalobkyně jako oběť obchodu s lidmi

26. Žalovaný vystavěl nyní přezkoumávané rozhodnutí na následující platformě: Přehodnotil své původní závěry a žalobkyni a její azylový příběh již shledal věrohodnými; též žalobkyni kvalifikoval jako zranitelnou osobu; pod tíhou závěrů Krajského soudu v Hradci Králové a Nejvyššího správního soudu připustil, že se žalobkyně stala obětí obchodu s lidmi. I přes výše uvedené „korekce“ žalovaný usoudil, že se žalobkyně stala obětí obchodu s lidmi až v Libyi (zvýrazněno soudem), kde došlo k jejímu opětovnému předprodeji do nevěstinců, nikoliv tedy v zemi jejího původu. Žalovaný tak dovodil, že žalobkyně nemá žádný důvod k obavám z pronásledování v zemi původu, resp. že žalobkyni v zemi původu nehrozí nebezpečí vážné újmy. Žalovaný totiž činí kategorický závěr o tom, že osoba jménem T., jíž sám označuje za „zprostředkovatelku“ žalobkynini strastiplné cesty do Evropy, nebyla nikterak zapojena do obchodování s žalobkyní.
27. Tato úvaha žalovaného se jeví z hlediska soudního přezkumu napadeného rozhodnutí za kruciólní, neboť ovlivňuje následné závěry žalovaného stran nenaplnění azylově relevantních důvodů zejména ve vztahu k § 12 písm. b) a § 14a zákona o azylu.

¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013, o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany.

28. A právě závěr žalovaného o tom, že se žalobkyně stala obětí obchodu s lidmi až v Libyi, krajský soud neshledává z posléze specifikovaných důvodů dostatečně odůvodněným, tedy přezkoumatelným, přičemž též nekoresponduje s údaji obsaženými ve správním spise a informacemi o zemi původu, jež si zajistil sám žalovaný.
29. Ze správního spisu jednoznačně vyplývá, že žalobkyni cestu do Evropy vedoucí přes Libyi zprostředkovala žena jménem T., jež žalobkyni oslovila na tržnici poté, co žalobkyně uprchla od svého strýce. Oné ženě se žalobkyně svěřila se svým životním osudem, ta jí nechala u sebe po nějakou dobu žít, vzbudila v žalobkyni jistou důvěru (srovnej výpověď žalobkyně při doplňujícím pohovoru ze dne 16. 8. 2022, strana 452 správního spisu: cítila jsem se „trochu v bezpečí“), aby jí následně zajistila předmětnou „službu“.
30. Na jednání zprostředkovatelky žalovaný nahlížel pouze jako na službu vycestování, přičemž dovodil, že žalobkyně je ekonomickým migrantem snažícím se podanou žádostí o mezinárodní ochranu toliko legalizovat svůj pobyt v České republice. Na podkladě závěru o tom, že žena T. nebyla nikterak zapojena do obchodování žalobkyně (byť dovozuje, že žalobkyně je zranitelnou osobou právě v důsledku traumatizujících zážitků z doby života u svého strýce, od něhož se po určité chvíli uchýlila právě k oné ženě a přesto, že dovozuje, že se stala objektem obchodu s lidmi), žalovaný následně uzavřel, že ke zobchodování žalobkyně došlo až v Libyi, a proto žalobkyni ničeho nehrozí v případě návratu do země původu.
31. Žalovaný takto ovšem azylový příběh žalobkyně (byť složitý a zaznamenávající několik „dějových linek“, jak jej označila Krajský soud v Hradci Králové) nepřípustně „rozparceloval“, aby zcela vytěsnil, že jeho prapůvod může ležet právě v zemi původu a zahrnovat i jednání oné ženy, která se mohla stát „náborářkou“ žalobkyně.
32. Z veřejně dostupných zdrojů je známo, že otázka obchodování s lidmi je otázkou komplexní a sestává z několika fází a vzájemně propojených kroků, které tvoří jedno soukolí. Žalovaný opomněl zohlednit a vyhodnotit, že sítě pašeráků a obchodníků s lidmi, jsou často těsně propojené, neboť obě těžší ze zranitelnosti lidí hledajících mezinárodní ochranu či přístup na zahraniční trhy práce. Neregulární migranti využívající služeb pašeráků, s nimiž dobrovolně uzavřeli dohodu, mohou rovněž skončit jako oběti obchodování, pokud se služby, které původně žádali, promění ve scénář s prvky zneužívání a vykořisťování.
33. V této souvislosti je možno odkázat na zcela jednoznačně vyznívající národní², a především mezinárodní právní úpravu, potažmo doktrínu, která pod pojem obchodování s lidmi zahrnuje širokou škálu dílčích jednání, na které se může, ale nezbytně nemusí, postupně podílet více osob. Obecně se jedná o nábor, přepravu a převzetí nebo následné vykořisťování oběti. Z uvedeného je zjevné, že obchodování s lidmi je sítí četných dílčích aktivit a praktik, které jsou vzájemně provázány. Bez jakékoliv ambice na úplnost lze z mezinárodně-právních dokumentů připomenout například definici obchodování s lidmi

² Srovnej zejména ustanovení § 168 zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů upravující skutkovou podstatu trestného činu obchodování s lidmi).

obsaženou v čl. 3 písm. a) Protokolu o předcházení, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi, č. 15/2015 Sb. m. s. (dále jen „Palermský protokol“), jenž doplňuje Úmluvu Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu ze dne 15. 11. 2000 (č. 75/2013 Sb. m. s.), který byl jménem České republiky podepsán 10. 12. 2002. Posledně jmenované ustanovení definuje obchodování s lidmi *jako „najmutí, přepravu, předání, přechovávání nebo přijetí osob za účelem vykořisťování, a to prostřednictvím pohrůžky násilím nebo použití násilí či jiných forem donucení, prostřednictvím únosu, podvodu, uvedení v omyl nebo zneužití moci či stavu zvláštní zranitelnosti nebo prostřednictvím poskytnutí nebo přijetí plateb či výhod s cílem získat souhlas osoby mající kontrolu nad jinou osobou. Vykořisťování zahrnuje přinejmenším zneužívání prostituce jiných, jiné formy sexuálního vykořisťování, nucenou práci, nebo služby, otroctví nebo podobné praktiky jako je otroctví, nevolnictví nebo odnětí orgánů“* důraz přidán krajským soudem.

34. Z výše uvedeného je patrné, že obchodování s lidmi představuje proces složený z řady vzájemně spjatých jednání, která v citelné míře zasahují do základních lidských práv a svobod jednotlivce či skupiny osob. Jeho znaky³ jsou a) jednání – najímání, přepravování, převádění, přechovávání nebo přijímání osob; b) prostředky – hrozba silou nebo použitím síly či jiných forem nátlaku, únos, lest, podvod, zneužití moci nebo zranitelné situace a poskytnutí nebo přijetí peněz nebo jiného prospěchu k získání souhlasu osoby ovládající jinou osobu; a c) účel – vykořisťování oběti, kterým je mj. také zneužívání prostituce jiných či jiné formy sexuálního vykořisťování. Jsou-li přítomny tyto znaky, jedná se o obchodování s lidmi.
35. Ve světle výše uvedeného tak nemůže bez dalšího podrobného odůvodnění obstat absolutně kategoricky vyznívající závěr žalovaného stran nezapojení ženy T. do zobchodování žalobkyně. Žalovaný nikterak neodůvodnil, jak dospěl k tomu, že žena/zprostředkovatelka T. nebyla nijak zapletena do obchodu s žalobkyní, a to za situace, kdy se mohla spolupodílet na jejím zprostředkování i tím, že žalobkyni „pouze“ najala či zlákala, resp. zneužila omylu, tísně či závislosti žalobkyně, to vše při paměti okolností, za kterých byla onou T. žalobkyni poskytnuta „pomoc“ ve spojení se socio-ekonomickou základnou žalobkyně (nedovzdělaná mladá žena, od šestnácti let mimo domácí prostředí, sexuálně zneužívána blízkou osobou, bez finančních prostředků, bez zázemí, donucena okolnostmi žít v nuzných poměrech a živit se na tržnici prodejem vody *etc.*, jakož i při uvědomění si toho, že obchodování s lidmi zahrnuje i samotnou přepravu, přičemž souhlas oběti je v dané věci zcela irrelevantní. Z citované definice nelze než usoudit, že i nábor vyznačující se zjednáním, najmutím, svedením, zlákaním je možno považovat za jednání spadající pod kategorii obchodování s lidmi. Stejně se dopustí obchodování s lidmi i ten, kdo mj. takto někoho zláká či najme za použití lsti či zneužitím jejího omylu, tísně, závislosti.
36. Dlužno připomenout, že již Nejvyšší správní soud v rozhodnutí o kasační stížnosti

³ Srovnej blíže směrnici Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (dále jen „UNHCR“) k mezinárodní ochraně č. 7 ze dne 7. 4. 2006: Uplatňování čl. 1A odst. 2 Ženevské úmluvy z roku 1951, tedy Úmluvy o právním postavení uprchlíků (č. 208/1993 Sb.), na obchodování s lidmi a osoby takto ohrožené (směrnice HCR/GIP/06/07, která poskytuje vodítko v oblasti právní interpretace vládám, právním poradcům, osobám rozhodujícím v azylovém řízení a soudcům i pracovníkům UNHCR, kteří posuzují právní postavení uprchlíků v terénu) je obchodování s lidmi definováno na základě tří vzájemně propojených skupin znaků.

žalovaného ve věci žalobkyně žalovanému vytkl, že tento odhlédl od běžných praktik obchodování s ženami, pokud na jednání zprostředkovatelky nahlížel pouze jako na jakousi službu ve zprostředkování dopravy do Evropy. Tato výtka nicméně v napadeném rozhodnutí zůstala bez další bližší reflexe

37. Závěr žalovaného o tom, že k obchodu s žalobkyní došlo až v Libyi, se rovněž rozchází s obsahem správního spisu, a to s výpovědí žalobkyně a zejména informacemi o zemi původu, které si zajistil sám žalovaný.
38. Z azylového příběhu žalobkyně (již dle žalovaného věrohodného) je zjevné, že žalobkyně vykazuje profil typické oběti obchodování s lidmi, jak je popsán v Informaci MV ČR, OAMP, z července 2022, věnující se obchodování s lidmi v Nigérii, kterou si zajistil žalovaný a která čerpá z pluralitních zdrojových materiálů (namátkou např. nigerijské Národní agentury pro zákaz obchodování s lidmi - „NAPTIP“, Evropského podpůrného azylového úřadu - „EASO“, organizace Human Rights Watch“, Mezinárodní organizace pro migraci - „IOM“, nizozemského Ministerstva zahraničí). Rovněž okolnosti, za kterých žalobkyně opustila Nigérii korespondují s popisem fungování obchodování s lidmi v daném regionu.
39. Z této zprávy žurnalizované na straně 483 a násl. spisového materiálu lze citovat obecně k otázce obchodování s lidmi v Nigérii takto:
- Nigérie je zdrojovou, tranzitní a cílovou zemí pro obchodování s lidmi a také v ní dochází k vnitrostátnímu a mezinárodnímu obchodování se ženami;
 - v posledních letech byly tisíce nigerijských žen a dívek prodány v rámci Nigérie, do jiných zemí v Africe a do Evropy; mnohé tím utíkají před zoufalou ekonomickou situací doma, kde je těžké získat práce, některé zažily vyloučení a diskriminaci, jiným hrozí vykořisťování a snaží se utéci z násilnického rodinného prostředí;
 - Nigérie je běžně uváděna jako jedna ze zemí s největším počtem obětí obchodu s lidmi v zahraničí;
 - oběti pocházející z jižní Nigerie (*Benin City leží na jihu země – poznámka soudu*) jsou většinou prodávány do západní a centrální Afriky, přičemž velká část jich uvízne na cestě do Evropy v Libyi, kde mohou strávit měsíce nebo léta.

Zpráva popisuje i metody a strategie obchodníků s lidmi:

- ženy a dívky byly často prodány lidmi, které znaly a kteří zneužívají jejich zoufalství, předkládají jim falešné sliby (zvýrazněno soudem), jsou přepravovány vnitrostátně i přes hranic, vystaveny trýznivému putování přes Saharu do cílových míst v Libyi nebo Evropy;
- obchodování s lidmi a převaděčství jsou odlišné, ale souvisejí, někteří prodaní lidé mohou začít svou cestu tak, že souhlasí s tím, že budou vpašováni do nějaké země, následně jsou oklamáni a násilím či nutností uvrženi do situace, v níž jsou vykořisťováni;
- zpráva hovoří i o ilegálních náborářích, jimiž jsou známé osoby, někdy i rodinní příslušníci.

Zpráva udává i profil typické oběti obchodování s lidmi, jejímiž markantními znaky jsou:

- chudoba, zátěž spojená s velkým počtem členů rodiny, nezaměstnanost, neexistence či nedostatečnost systémů sociálního zabezpečení, zneužívání tradiční pěstounské péče rodinnými příslušníky, rozšířená negramotnost, která obchodníkům s lidmi usnadňuje obelhávání lidí, často omezené formální vzdělání;
- osoby z Nigérie, které se staly oběťmi obchodování s lidmi uvedly, že po nich nebylo požadováno, aby cokoliv zaplatily za svoji cestu předem, avšak jakmile byla cesta u konce, bylo jim být řečeno, že musí splatit dluh za úhradu spojených s cestou.

40. S ohledem na původ žalobkyně (jižní Nigérie), její socio-ekonomické zázemí (nedovzdělaná, zneužívaná, bez financí, bez zázemí), popis setkání a „vztahu“ se zprostředkovatelkou cesty (vzbuzení a následné zneužití důvěry a tísně), popis následné cesty do Evropy (vedoucí přes Libyi), nelze než i prostou komparací s informacemi o zemi původu dovodit, že závěr žalovaného o nezapojení zprostředkovatelky T. do obchodování s žalobkyní, resp. o tom, že žalobkyně se stala obětí obchodování s lidmi až v Libyi, je s obsahem spisu rozporný, nedostatečně odůvodněný a neobstojí.

41. Dlužno podotknout, že již Nejvyšší správní soud v rozhodnutí o kasační stížnosti žalovaného ve věci žalobkyně ze dne 20. 9. 2021 žalovanému vytkl, že tento odhlédl od běžných praktik obchodování s ženami, pokud na jednání zprostředkovatelky nahlížel pouze jako na jakousi službu ve zprostředkování dopravy do Evropy.

42. Obchodování s lidmi je považováno za tak závažný jev, který nelze v řízení o udělení mezinárodní ochrany pominout. Vyjdou-li najevo takové skutečnosti, které praxi obchodování s lidmi nasvědčují, je povinností žalovaného zabývat se všemi souvislostmi a okolnostmi případu, kteréžto povinnosti žalovaný v souzené věci nedostál. Žalovaný se komplexně nezabýval celou situací žalobkyně tak, aby mohl zodpovědně posoudit, zda žalobkyně jakožto oběť obchodování s lidmi nenaplnuje definici uprchlíka podle Ženevské úmluvy.

43. Pro úplnost krajský soud dodává, že si je vědom judikatury Nejvyššího správního soudu k otázce obchodu s lidmi (srovnej např. rozsudek ze dne 12. 4. 2021, č. j. 5 Azs 317/2020-28) a toho, že ne každá oběť obchodování s lidmi má nárok na mezinárodní ochranu. Ta může být udělena pouze tomu, kdo splňuje definici uprchlíka ve smyslu Ženevské úmluvy. S udělením mezinárodní ochrany oběti obchodování přitom počítá i zmiňovaný Palermský protokol, který ve svém čl. 14 odst. 1 stanoví: „Nic v tomto Protokolu nemá vliv na práva, povinnosti a odpovědnost států a jednotlivců podle mezinárodního práva, včetně mezinárodního humanitárního práva a mezinárodního práva lidských práv a zejména, pokud přichází v úvahu jejich použití, Úmluvy z roku 1951 a Protokolu z roku 1967 o právním postavení uprchlíků a zásady nenavrácení v nich uvedené.“ Všechna opatření uvedená v Palermském protokolu proto musí být vykládána a prováděna tak, aby nedocházelo k diskriminaci osob v důsledku toho, že jsou oběťmi obchodování s lidmi (viz čl. 14 odst. 2 Palermského protokolu).

44. Na tomto místě ostatně nelze nepřipomenout také čl. 3 a čl. 4 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „EÚLP“). Z těchto článků přitom vyplývají pro smluvní státy „pozitivní povinnosti“, tedy povinnost efektivně lidská práva chránit

prostřednictvím vlastní aktivity, zejména vytvořením legislativního a správního rámce⁴.

45. Na základě výše uvedeného krajský soud k tomuto bodu uzavírá, že žalovaný na podkladě již zajištěných informací a azylového příběhu žalobkyně opětovně uváží o tom, zda se žalobkyně nestala obětí obchodování s lidmi, a to již v zemi původu, svou úvahu náležitě odůvodní, aniž by opomněl zohlednit definici obchodování s lidmi dle mezinárodně-právních nástrojů na potírání obchodování s lidmi ve vztahu ke konkrétním okolnostem posuzované věci.
46. Názor žalovaného o tom, že se žalobkyně nestala obětí obchodu s lidmi v zemi původu, předurčil i jeho navazující závěry o tom, zda ji v Nigérii hrozí pronásledování či nebezpečí vážné újmy. I z tohoto důvodu nemůže napadené rozhodnutí obstát.
47. Žalovaný tak v dalším řízení po úvaze o stěžejní otázce souzené věci, tedy po zodpovědném posouzení osoby žalobkyně jakožto oběti obchodování s lidmi, nově vyhodnotí, zda se žalobkyně kvalifikuje pro udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu, doplňkové ochrany či azylu humanitárního. Při tomto postupu neopomene aplikovat zásady ovládající azylovou proceduru, tj. „v pochybnostech ve prospěch“ a přiměřené pravděpodobnosti, a zohlední i následující poznatky a výtky krajského soudu.

V.2. Posouzení dalších azylově relevantních otázek

V. 2. A. Žalobkyně jakožto příslušník „sociální skupiny“

48. Krajský soud v napadeném rozhodnutí postrádá též úvahu žalovaného o tom, zda nelze na žalobkyni a její azylový příběh nazírat prismatem toho, zda žalobkyně nepředstavuje příslušnici určité sociální skupiny, jak ji chápe § 12 písm. b) zákona o azylu
49. Zde je nutno zopakovat, že žalovaný věrohodnost žalobkyně a jejího azylového příběhu v nově vydaném rozhodnutí nezpochybnil; naopak, vzal jej za základ svého právního posouzení. Výpověď žalobkyně, nebyla-li v průběhu řízení zpochybněna, je tedy v dané věci v souladu s ustálenou judikaturou stěžejním důkazem, ze kterého musí vycházet jak žalovaný, tak krajský soud (srov. např. rozsudek NSS ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004-57).
50. Dále je nutno uvést, že ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu vychází mj. z koncepce odůvodněných obav z pronásledování, která není pouhým odrazem snahy zakotvit mezinárodní závazky České republiky obsažené v Ženevské úmluvě, ale je také odrazem snahy implementovat unijní azylové právo, zejm. pak kvalifikační směrnice⁵. Zákon o azylu musí být vykládán souladně s touto směrnicí; tedy tak, zda lze na osoby ve

⁴ Blíže k pozitivním povinnostem smluvních států EÚLP ve vazbě na její čl. 4 srov. např. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 26. 7. 2005, Siliadin proti Francii, stížnost č. 73316/01; nebo rozsudek velkého senátu ze dne 7. 1. 2010, Rantsev proti Kypru a Rusku, stížnost č. 25965/04.

⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (přepřacované znění)

shodném postavení jako žalobkyně, které se staly obětí obchodování s lidmi, nahlížet jako na určitou sociální skupinu.

51. Sociální skupina ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu je „skupina osob sdílející objektivně společnou charakteristiku nebo je alespoň takto společností vnímána. Tato charakteristika má často povahu vrozeného, nezměnitelného rysu nebo je jinak zásadní pro lidskou identitu, svědomí nebo výkon lidských práv dotyčných osob“ (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 5. 2004, č. j. 5 Azs 63/2004-60, č. 364/2004 Sb. NSS). Jedná se tedy o jakýsi společenský útvar, jenž je objektivně dostatečně přesně určitelný. Tento koncept umožňuje prostřednictvím výkladu reagovat na situace, ve kterých dochází k pronásledování na základě určitého znaku společného dané sociální skupině, který nemusel být zákonodárci v době přijímání zákona o azylu vůbec znám. Příslušnost k sociální skupině je proto nutno vnímat jako možnost, na jejímž základě může být cizinci mezinárodní ochrana udělena i na základě obavy z pronásledování z jiných důvodů než z důvodu rasy, náboženství, národnosti či politického přesvědčení (viz rozsudek NSS ze dne 14. 1. 2004, č.j. 2 Azs 69/2003-48).

52. Dle obecného pravidla je sociální skupina charakterizována společným znakem, který je u všech členů této skupiny objektivně přítomen (ať už se jedná o sexuální orientaci či jazyk, kterým členové skupiny na území určitého státu hovoří, apod.), přičemž charakteristika, která danou sociální skupinu spojuje, musí být odlišná od pouhého rizika pronásledování, neboť pronásledování samo o sobě není definičním prvkem sociální skupiny (viz rozsudky NSS ze dne 19. 5. 2004, č. j. 5 Azs 63/2004-60, č. 364/2004 Sb. NSS; či ze dne 26. 8. 2004, č. j. 5 Azs 187/2004-49, č. 401/2004 Sb. NSS).

53. V souzené věci přitom zcela absentuje úvaha žalovaného o tom, zda lze na mladou nedovzdělanou osobu ženského pohlaví, příslušnici národnosti Edo, bydlící v Benin City, pocházející z nuzných poměrů, bez doprovodu a sociálního i ekonomického zázemí, jež se prokazatelně stala obětí obchodování s lidmi a v mládí i obětí sexuálního zneužívání, nahlížet jako na sociální skupinu. O tuto úvahu proto žalovaný své rozhodnutí doplní.

V. 2. B. Další úvahy ve vztahu k neudělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu

54. Žalovaný v napadeném rozhodnutí dovedl, že v zemi původu žalobkyni nehrozí pronásledování, neboť nigerijský stát disponuje orgány a institucemi (v napadeném rozhodnutí opakovaně zmiňovaná agentura NAPTIP), které pomáhají obětem obchodu s lidmi; nehrozí ji ani pronásledování ze strany strýce, neboť je již dospělou osobou, z jeho vlivu se vymanila a v zemi původu se neobrátila na žádné instituce za účelem prostření svého případu, je schopna o sebe postarat i v cizí zemi.

55. Zprávy obstarané v souzené věci potvrzují, že v Nigérii dochází k systematickému obchodu s lidmi a že je běžnou záležitostí. Z Informace MV ČR, OAMP, z července 2022, věnující se obchodování s lidmi v Nigérii (srovnej bod 39 tohoto rozsudku) co do otázky návratu obětí osob, které se staly obětí obchodu s lidmi, vyplývá mj následující:

- neexistuje žádný specializovaný program pro pomoc osobám, které zažily obchodování s lidmi a které by se chtěly vrátit do země původu;
- oběti obchodování s lidmi, které byly deportovány z Evropy, často nedodržely

náležitou podporu na letišti z důvodu nedostatečné koordinace mezi evropskými úřady a agenturou NAPTIP. Většina pomoci spočívá v přijetí navrátilců a ubytování na první den, rehabilitační program a poradenský tým;

- panují obavy ohledně účinnosti kontrol ohroženosti a identifikaci obětí, jsou zaznamenány i případy, že jsou navrátilci zavřeni do vězení a zkorumpovaní policisté požadují úplatek;
- mnoho obětí se bojí odvetných kroků, neexistuje jasná představa o míře a rozsahu obchodování s lidmi;
- v mnoha případech hrozí vyhrožování a násilí vůči obětem obchodování s lidmi, často jsou přinuceny splácet dluhu skrze sexuální vykořisťování;
- hlavní forma odvetného kroku je opětovný prodej – přinucení oběti vrátit se k prostituci. Tento krok je pro překupníky s lidmi, jejichž hlavním zájmem je inkasovat „dluh“, který je stále nesplacený, tím nejefektivnějším opatřením, které mohou proto „neposlušné“ oběti podniknout. Konstatuje se, že osm či devět žen z každých deseti ženských obětí obchodování s lidmi, které jsou repatriovány do svého domovského státu Edo, se stane obětí obchodování s lidmi znovu či sexuálního vykořisťování;
- opětovné prodání v rámci obchodování s lidmi je běžným jevem; od roku 2021 zaznamenány přitvrzení postoje překupníků s lidmi k obětem, které nesplatily své dluhy;
- mnoho navrátilců obětí je prodáno opětovně po pouhých několika málo měsících;
- v roce 2018 agentura NAPTIP zachytila 134 předchozích obětí obchodování s lidmi, které byly opětovně prodány mimo území Nigérie;
- problémem může být i stigmatizace ze strany rodiny, která oběti zavrhne;
- ze zprávy rovněž vyplývá, že agentuře NAPTIP bylo za rok 2020 oznámeno 1032 případů, vystřeno jich bylo 251 (24%);
- agentura NAPTIP neměla dostatek prostředků k provádění dostatečných akcí proti obchodování s lidmi ve velké části země panuje zde špatná koordinace mezi agenturou a jinými státními orgány, absenteje centralizované databáze, narůstá teroristická aktivita a organizované lupičství, soudy jsou pomalé a zkorumpované, financování je omezené.

56. Ze zprávy ze dne 23. 11. 2022 věnující se situaci neúspěšných žadatelů se podává, že v Nigérii neexistuje spolehlivý registr obyvatel, v případě deportace z letiště osoba odkráčí neznámo kam, bez udání svých osobních údajů, bez jakéhokoliv záznamu do státních databází, avšak i bez jakékoliv pomoci domovské země. Neexistuje centrální evidence obyvatel, Nigérie nemá kapacitu kontrolovat usídlování svých občanů po území

57. Zpráva o dodržování lidských práv z 28. 4. 2023 je poměrně obecná, konstatuje nicméně přítomnost korupce a slabých soudů, problémy v bezpečnostních složkách, zejména v řadách policie, armády, odboru státních služeb. Vláda využívala disciplinárních komisí komise a mechanismy k vyšetřování příslušníku bezpečnostních složek a k pohnání těchto příslušníků k odpovědnosti za trestné činy spáchané při výkonu služebních mechanismů, ale výsledky nebyly vždy uveřejňovány.

58. Z výše předestřených zpráv lze dovodit, že žalovaný co do věcného posouzení nevyhodnotil dostatečně rizika hrozící žalobkyni po jejím návratu do Nigérie, resp. jeho

vyhodnocení přinejmenším ne zcela koresponduje s poměrně šokantním vyzněním citovaných zpráv stran možného opětovného prodeje žalobkyně jakožto odvetného opatření či prostředku k vymožení „dluhu“ v zemi původu.

59. Žalovaný v napadeném rozhodnutí žalobkyni drahně odkazuje (srovnej strana 12 první odstavec, strana 16 první odstavec, strana 20 první odstavec) na národní agenturu NAPTIP, která jí má přinést pomoc po jejím návratu do Nigérie. Jak bylo výše citováno, existence této agentury opravdu není samospasná a efektivita jejího reálného fungování, ve vazbě na ne zcela funkční soudní a policejní systém a ve spojení s nedostatkem v jejím financování či absencí spolehlivého registru obyvatel zůstává v konkrétním případě žalobkyně diskutabilní. Závěry žalovaného stran dostatečných možnostech pomoci poskytovaných nigerijskými institucemi navrátil se žalobkyni jakožto oběti obchodování s lidmi tak soud shledává nepřezkoumatelné a rozporné s obsahem spisového materiálu.
60. Též z hlediska přezkoumatelnosti neobstojí závěr žalovaného, že se žalobkyně se svými problémy neobrátila na „orgány a instituce, jimiž nigerijský stát disponuje“. Krom opakovaně zmiňované agentury NAPTIP, o jejímž efektivním fungování krajský soud s ohledem na obsah zpráv o poměrech pochybuje, napadené rozhodnutí nedává odpověď na otázku, ke kterým konkrétním státním orgánům se žalobkyně mohla se svými problémy obrátit a jak ve skutečnosti tyto orgány fungují a jak efektivně je v případech žalobkyně poskytnuta pomoc žadatelům o pomoc. Tyto informace by také měly spolehlivě odpovědět na otázku systému fungování těchto státních orgánů a na to, kam by se mohla žalobkyně ve svém postavení proti případnému protiprávnímu jednání osob či soukolí osob podílejících se na síti obchodování s lidmi obrátit s případnou žádostí o pomoc či stížností proti nečinnosti těchto orgánů. Krajský soud uzavírá, že odpověď na tyto otázky nedávají ani shromážděné zprávy a informace o zemi původu, které si žalovaný pro své rozhodnutí o jeho žádosti opatřil.
61. Krajský soud dále zdůrazňuje, že již samotný výkon nucené prostituce by mohl představovat s ohledem na konkrétní okolnosti případu pronásledování, dochází-li k natolik závažnému porušování lidských práv, včetně ohrožení života. To lze dovodit z čl. 33 odst. 1 Ženevské úmluvy, který zakotvuje zásadu nenavrácení *non-refoulement* uprchlíka do státu, ve kterém je ohrožen jeho život. Interpretace důvodů, na základě, kterých může být cizinci mezinárodní ochrana udělena, přitom musí odpovídat cíli a účelu Ženevské úmluvy. Vždy je však potřeba důsledně vážit veškeré okolnosti každého jednotlivého případu.
62. Krajský soud k tomuto bodu závěrem připomíná, že opatření, kterým je žadatel o mezinárodní ochranu v zemi svého původu vystaven, nelze hodnotit izolovaně, tj. samostatně bez ohledu na další možné ústrky, kterým může čelit. Za pronásledování se totiž nepovažují jen taková jednání, která sama o sobě představují vážné porušení základních lidských práv. Čl. 9 kvalifikační směrnice naopak zdůrazňuje, že pronásledováním je také jednání, které je „souběhem různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem podobným uvedenému v písmenu a)“ – jedná se o tzv. pronásledování na kumulativním základě (srov. rozsudek NSS ze dne 22. 5. 2009, č. j. 5 Azs 7/2009-98, č. 1913/2009 Sb. NSS, nebo též rozsudek ze dne 30. 9. 2008, č.j. 5 Azs 66/2008-70, č. 1749/2009 Sb. NSS). V souladu s požadavkem eurokonformního výkladu je proto povinností žalovaného komplexně a zodpovědně

posoudit všechna možná opatření, kterým jednak cizinec v zemi původu již čelil, ale také ta, kterým s ohledem na svá tvrzení a situaci v zemi původu může být v budoucnu vystaven, a to ve svém souběhu. Posuzování odůvodněných obav z pronásledování má totiž prospektivní povahu, proto hodnocení toho, čemu byl žadatel o mezinárodní ochranu vystaven v minulosti, aniž by byla zohledněna případná budoucí rizika právě ve svém souběhu, není a nemůže být dostatečné (srov. přiměřeně rozsudek NSS ze dne 29. 8. 2019, č. j. 9 Azs 39/2019-77, č. 3924/2019 Sb. NSS).

63. I ve světle výše popsanych bodů žalovaný v dalším řízení opakovaně posoudí věrohodný azylový příběh žalobkyně, přičemž nejen že za stávající situace nebylo možné vyloučit uvedené důvody pronásledování, nebylo možné blíže zhodnotit ani to, zda je žalobkyně jakožto osoba, která uprchla vykořisťovatelům a původcům jejího obchodování, skutečně pronásledována (resp. zda je její obava z pronásledování důvodná).
64. V této souvislosti připomíná krajský soud žalovanému notoricky známý rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, podle kterého „břemeno tvrzení spočívá zcela na žadateli, a je to tedy právě žadatel, kdo musí prokázat tvrzení o svém pronásledování či skutečně hrozící újmě vlastní věrohodnou, tj. přiměřeně pravděpodobnou, logickou, vnitřně nerozpornou a konzistentní výpovědí“. Jsou-li dány skutečnosti, na základě nichž lze předpokládat, že k porušení základních lidských práv a svobod žadatele o azyl došlo, nebo mohlo by s ohledem na postavení žadatele ve společnosti, s přihlédnutím k jeho přesvědčení, názorům, chování atd., dojít, a správní orgán nemá dostatek důkazů o tom, že tomu tak nebylo či nemohlo by v budoucnu být, pak tyto skutečnosti musí správní orgán v situaci důkazní nouze zohlednit, a to ve prospěch žadatele o azyl.

V. 2. C. Posouzení doplňkové ochrany

65. Neshledá-li žalovaný ani poté, co o žádosti žalobkyně uvaží v úhlu výše predestinovaných výtek krajského důvodu zejména co do otázky žalobkyně jakožto oběti obchodování s lidmi, že se žalobkyně kvalifikuje pro udělení mezinárodní ochrany z důvodu předpokládaného v § 12 písm. b) zákona o azylu, pečlivě posoudí její žádost i z pohledu možného udělení doplňkové ochrany.
66. V napadeném rozhodnutí žalovaný ohledně doplňkové ochrany uzavřel, že žalobkyni v zemi původu nehrozí ponižující a nelidské zacházení, neboť zde byla schopna se o sebe postarat, je dospělou, gramotnou ženou s životními zkušenostmi, která je s to se o sebe postarat i aktuálně v cizí zemi. Je mimo vliv svého strýce, přičemž se v Nigérii může obrátit na příslušné orgány či organizace s žádostí o pomoc. Žalovaný dovodil, že vycestování žalobkyně není v rozporu s mezinárodními závazy České republiky, přičemž k jejímu zobchodování došlo na území jiného státu a v Nigérii nedojde v žádném případě k ohrožení její osoby novým předprodáním či pomstou obchodníků s lidmi za útěk. Žalobkyně se může setkat se svou rodinou, s níž je v kontaktu, přičemž z vlivu strýce, jakožto aktéra jejího zneužívání, se již vymanila.
67. Tyto závěry žalovaného neobstojí z důvodů již z části popsanych výše, na něž krajský soud odkazuje i v této pasáži. Jedná se totiž o závěry nepřezkoumatelné a se skutkovými

zjištěnými rozporné co do otázky:

- zda se žalobkyně stala obětí obchodování s lidmi až v Libyi;
- zda se žalobkyně může efektivně obrátit na orgány země původu s žádostí o pomoc;
- a zejména zda žalobkyni jakožto navrátilkyni se obětí obchodování s lidmi v zemi původu ničeho nehrozí.

68. V této souvislosti nelze nezmínit důvody pro případné udělení doplňkové ochrany jakožto druhé z forem mezinárodní ochrany. Za vážnou újmu ve smyslu § 14a zákona o azylu se totiž považuje také mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání. Žalovaný v napadeném rozhodnutí zcela pominul alarmující zjištění ze zpráv o zemi původu žalobkyně – srovnej bod 55 tohoto rozsudku, z nichž se podává reálné a hrozící nebezpečí odvety a opětovného předprodeje obětí obchodování s lidmi, které se navrátí do země původu („osm či devět žen z každých deseti ženských obětí obchodování s lidmi, které jsou repatriovány do svého domovského státu Edo se stane obětí obchodování s lidmi znovu či sexuálního vykořisťování“ – srovnej i stranu 477 správního spisu).

69. Žalovaný tak nedostal své povinnosti dostatečně zvážit a odůvodnit případnou újmu, která žalobkyni po návratu do Nigérie hrozí. Bylo jeho povinností stejně zodpovědně posoudit, zda nejsou dány důvody pro udělení doplňkové ochrany, zejména, zda žalobkyni nehrozí mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání tím, že se stane opětovně obětí obchodu s lidmi, bude ostrakizována rodinou či okolím (srovnej její výpověď ve vztahu k otci – bod 10 narativní části tohoto rozsudku), bude čelit vymáhání dluhu (způsobem popsáným ve zprávě z července 2022 – viz opět bod 55 rozsudku).

70. Krajský soud se též bez dalšího nemůže ztotožnit s opakovaně vyřčeným úsudkem žalovaného, že se žalobkyně byla schopna o sebe postarat v zemi původu. Živoření žalobkyně na ulici, obývání nedostavěné nemovitosti a zajišťování si obživy prodejem vody, jejíž výtěžek „nebyl dobrý“ a mnohdy nepokryl denní náklady na jídlo, či absence sociálního zázemí a dostatečně fungujícího sociálního systému v zemi, neshledává krajský soud, a to ani při paměti socio-ekonomického kontextu země původu žalobkyně, za „schopnost se o sebe postarat“.

71. Provedenému dokazování pak neodpovídá ani bezpodmínečný závěr žalovaného o tom, že se žalobkyně může obrátit na svou rodinu. Z jejích výpovědí vyplývá, že matka zemřela, dalších pět sourozenců žije u sestry matky, vztahy s otcem „nebyly vždy dobré“ a i při současném kontaktu dochází mezi žalobkyní a otcem k hádkám. Návrat domů žalobkyně v pohovoru ze dne 6. 8. 2019 označila za „další mučení“. Žalovaný asi přehlédl, že se žalobkyně doposud své rodině o životním osudu, který ji postihl poté, co odešla ke strýci, nesvěřila, s odůvodněním, že by jí nevečeřeli, a nelze tak předjímat jejich reakci. Absentuje tak úvaha o možné stigmatizaci žalobkyně a odmítnutí ze strany rodiny v případě návratu a zjištění okolností jejího „pobytu“ mimo území Nigérie.

V. 2. D. Otázka humanitárního azylu

72. Žalovaný v dalším řízení po doplnění svých závěrů ohledně obchodování s žalobkyní nově případně uváží i o institutu humanitárního azylu.

73. Je pravdou humanitárního azylu, že neslouží jako jakási záchranná síť pro cizince, kteří nedokázali upravit pobyt jiným způsobem. Slouží pouze pro výjimečné případy, ve kterých by bylo nehumánní jej neudělit. Pokud ovšem žalovaný konstatoval, že se žalobkyně nestala obětí obchodu s lidmi v Nigérii a v novém řízení dospěje k jinému závěru, bude na něm, aby své správní uvážení o humánnosti případného návratu do země původu náležitě odůvodnil.
74. Zákonnodárce při úpravě podmínek udělení humanitárního zvolil kombinaci neurčitého právního pojmu „případ hodný zvláštního zřetele“ a následného správního uvážení (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 7. 2004, č. j. 5 Azs 105/2004-72). Žalovaný nejdříve musí interpretovat neurčitý právní pojem „případu hodného zvláštního zřetele“ a posoudit jeho naplnění v konkrétní věci. Pokud dojde k závěru o jeho naplnění, provede správní uvážení, při němž vybere jednu ze dvou alternativ rozhodnutí – udělení či neudělení humanitárního azylu. Naopak, jestliže se o případ hodný zvláštního zřetele v konkrétní věci nejedná, nevzniká prostor pro jakoukoliv úvahu správního orgánu a azyl z humanitárního důvodu nelze udělit. Míru volnosti žalovaného při správním uvážení o důvodech pro udělení humanitárního azylu limituje zákaz libovůle (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004-55).
75. Žalovaný v souzené věci dospěl k závěru, že v případě žalobkyně žádný důvod hodný zvláštního zřetele neexistuje. Odůvodnění rozhodnutí je v této pasáži poměrně stručné. Žalovaný nijak nedefinuje pojem „případ hodný zvláštního zřetele“ a nevysvětluje, proč případ žalobkyně takovým není.

V.2.E. K pozdnímu podání žádosti o azyl

76. K otázce pozdního uplatnění žádosti o azyl lze v obecné rovině podotknout, že čas podání žádosti o mezinárodní ochranu sám o sobě není rozhodujícím faktorem při posuzování důvodnosti této žádosti.
77. I pokud cizinec požádá o mezinárodní ochranu po několikaletém pobytu na území ČR, ještě to nevylučuje, že mu v zemi původu může hrozit pronásledování nebo vážná újma (obdobně rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2011, č. j. 5 Azs 6/2011-49, ze dne 18.6. 2019, č. j. 8 Azs 27/2019-52, či ze dne 15. 1. 2021, č. j. 1 Azs 342/2020-49).
78. Ze skutečnost, že žalobkyně podala žádost o mezinárodní ochranu až v návaznosti na rozhodnutí o svém správním vyhoštění z února 2019, nelze s ohledem na její azylový příběh, skutečnost, že je zranitelnou osobou a obětí obchodu s lidmi, jakož i s ohledem na její socio-ekonomické zázemí automaticky dovodit účelovost žádosti o mezinárodní ochranu a nemůže bez dalšího vést k závěru, že se jedná o ekonomického migranta. Takovýto závěr by vedl k bagatelizaci azylového příběhu žalobkyně a zcela selektivní práci s ním.

VI. Závěr a náklady řízení

79. Krajský soud ze všech shora popsanych skutečností zrušil napadené rozhodnutí, aniž by nařizoval ve věci jednání, a to z důvodů předpokládaných v § 76 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Současně věc vrátil žalovanému k dalším řízením podle § 78 odst. 4 s. ř. s., v nichž bude

žalovaný vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku podle § 78 odst. 5 s. ř. s.

80. Ve světle shora uvedeného zbývá doplnit, že krajský soud vzhledem k přijatým závěrům nevyporádával všechny vznesené námitky žalobkyně.
81. O náhradě nákladů řízení mezi žalobcem a žalovaným bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s. ř. s., neboť ač žalobkyně byla v řízení procesně úspěšná, z obsahu spisu vyplývá, že jí žádné náklady v souvislosti s tímto řízením nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení.

Podmínkou řízení o kasační stížnosti je povinné zastoupení stěžovatele advokátem, pokud stěžovatel nebo jeho zástupce nemá vysokoškolské právnické vzdělání.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.

Ostrava 23. listopadu 2023

JUDr. Kateřina Štěpánová, Ph.D.
samosoudkyně